

Innspel til samarbeid mellom reiselivsdestinasjonar som slit med rekruttering, fråflytting, sesongarbeid og lite berekrafting utvikling.

Learning by doing
- eller korleis lage nytt
fagbrev i berekraftig reiseliv

Hanne Lykkja
Nærøyfjorden verdsarvpark/
Naturverkstaden Valdres
hanne@naroyfjorden.no

Rhys Evans
Høgskolen for landbruk og
bygdeutvikling
rhys@hbl.no

Tourism offers!

- **One of the largest economic sectors in the world!**
- **Fast growing, Dynamic, Creative!**
- **Rewarding, New Futures, New Career Paths!**
- **New Rural Vocations**
 - **New and growing markets – New Opportunities!**

Tourism needs:

- Gorgeous Rural Resources!
- A Warm Welcome and great Customer Service!
- People with Passion, Creativity and Professionalism

Ide: Utvikling av yrkesfag for bærekraftig reiseliv bygger på:

- **FoU:** Hesteturisme, felleskapsturisme og bærekraftig turisme som bygdeutvikling. Ressurskartlegging, besøksforvaltning. Ny digital pedagogikk og læremetoder. Lokal kompetansebygging
- **Test:** *Lofotmodellen:* lærling i fleire typer bedrifter, fokus på nyskaping, bærekraft, opplevingar, bygdeutvikling, utlandet.
- **Undersøking:** Nye veger til fagbrev reiseliv i LoVe. Reiselivsbedrifter og anna næringsliv vil spleise på lærlingar etter Lofot-modellen.
- **Forstudie:** Nytt fagbrev i berekraftig reiseliv i Hordaland, Sogn og Fjordane og Nordland. Involvering og samarbeid på tvers.

Problem: Få vil ha fagbrev i reiseliv / bli reiselivsmedarbeider

Vi har reisemål i verdensklasse – men rekrutterer ikkje eigen ungdom!

Verdas raskast veksande næring – mykje er ikkje berekraftig!

Utdanninga fenger ikkje dei unge – næringa treng nyskaping!

Utdanninga dekker ikkje behovet – næringa finn anna arbeidskraft

Konklusjon

Næringa vil ha folk med praksis i botnen – yrkesfaget må styrkast.

Ungdomane finn ikkje drivkrafta si, utdanninga treng ein sprek profil.

Erfaring er god basis for nyskaping - og trengst i høgare utdanning.

Ungdomane ser ikkje ressursane på heimplassen – trening i ressurskartlegging og muligheitsstudeiar, utveksling med andre ungdomar og kreative nettverk er grunnlag for innovasjon

Dette handlar om meir enn
«fagleg utvikling og tilbodsstruktur»

Distrikta får færre fagtilbod, skulane
tilbyr ikkje det distrikta treng,
rekruttering til sentrum

Fråfall i skulen!

Vi skuslar vekk talent!

Høgare utdanning og innovasjon -
næringa treng folk med annan
bakgrunn og praksis!

Styrking av yrkesfag!

Løysing BLT – 1. runde:

Behov:

Vi intervjuja bedrifter og spurde kva som skal til for at dei vil ha lærlingar i reiseliv. Vi spurde ein lærling kva som var viktig, kva som gjorde at ho virka, kva ho likte å gjere, kva ho ville lære.

Løysing:

Vi laga vi til eit tilbod med 2 lærebedrifter + hospitering i ei tredje, og bygde opp eit lærlingløp i lag med lærlingen.

Test:

Vi testa opplegget i Lofoten, lærlingen tok fagbrev i 2016.

[Lofotmodellen](#) - God læring for alle, gode funn, ny giv.

Løysing BLT - 2. runde

Ny profil inkl vg1 og vg2 + lærlingløp (innanfor eksisterande læreplan)

- Sprek oppgradering: Berekraft og nyskaping i praksis!
Meir geografi og kulturhistorie. Meir språk – 6 mnd praksis i utlandet. Steg for steg i ei meir berekraftig retning. Samarbeid med organisasjonar og regionar som satsar på berekraftig reiseliv
- Fleire bedrifter deler på ein lærling
- Meir oppfølging: Kontakt med skulen også i læretida
- Meir aktive bedrifter: Tek ansvar for utdanninga i lag
- Nettverk - lokalt, nasjonalt og internasjonalt (UNESCO)
- Erfaringsbasert læring: Lærlingens erfaring, evner og interesser – eige drivkraft som kjelde til innovasjon. Lærarkurs i dette.
- Følgeforsking og evalueringar av tiltak undervegs.

Pedagogic orientation

Constructivist Learning Model

- Constructivist Learning asserts that real learning happens when a student's life experience encounters new information.
- Learning is 'constructed' in that encounter.
- An enabling 'learning environment' must be built so that students can contribute their life experiences openly and without inhibition.
- A 'Learning Community' or 'Community of Practice' is what results from this (Wenger & Lave).

This will include asking the students to reflect on their own experiences, and to contribute them to the learning process, bringing their own new, innovative creative ideas to the task, and learning to work together to make them happen.

Generelt om Studiet

Frå hausten 2017 har faget Service og samferdsel ved Voss gymnas fått ei sprekk oppgradering innanfor rammene av eksisterande læreplan.

Å vere ein god vert og skape gode opplevingar for gjestene er viktig. Det kan gjerast på mange måtar. Den lokale fagplanen vil dyrke fram kreativiteten hjå elevane, og legg mykje vekt på idé- og produkt-utvikling. Teori om emnet vil bli omsett i praktiske øvingar og oppdrag. I studiet lærer vi også mykje om marknadsføring og om korleis vi brukar digitale media i salsarbeidet. Elevar som vil jobbe meir med IKT og kommunikasjon vil få eit godt og praktisk grunnlag her.

Du kan gå vg1, vg2 og 2 år som lærling. På vg3 kan du eventuelt velja påbygging til studiekompetanse.

Språk og praksis i Europa Language and practise in Europe

Læreplanen har lite formell språkundervisning

Næring og nyskaping Business and Innovation

I utdanninga vil elevane lære mykje om norsk natur- og kulturarv. Delar av Voss ligg i verdsarvområdet, Vestnorsk fjordlandskap. Vi har fleire UNESCO-attraksjonar i nærleiken. Vi ligg midt mellom to av verdas vakraste fjordlandskap med kjende vinter- og sommardestinasjonar. Elevane jobbar med oppgåver før og etter vi har vore ute og møtt næringslivet. Dei vil få god trening i å leite fram ressursar, tenkje vidareutvikling og nyskaping, og teste ut løysingar i praksis.

Berekraftig reiseliv Sustainable Tourism

Vi tenker framtidretta og vnskler å dreie tilbod

Work abroad
- and bring good ideas back home

Learning by doing

Elevane kan vera med på å forma og tilpasse si eiga utdanning innanfor læreplanen. På både vg1 og vg2-Reiseliv har elevane praksis. Gjennom dagsbesøk eller arbeid i bedrifter og på festivalar, utflukter og aktivitetsdagar vil dei få testa ut kva vår region har av tilbod og opplevingar. Vi har mange bedrifter å velje mellom. Etter vg2 kan ein gå 2 år som lærling. Å finne si eiga drivkraft er viktig, og elevane vil få trening i å hente fram og ta i bruk eigne styrker og interesser i jobbsama-

Resultat sommar 2017: Vi klarte det!

Nok elever - studietilbod i berekraftig reiseliv startar opp!

Voss Gymnas

- Opprettar halv klasse i service og samferdsel (ingen klasse i 2016)
- Voss/Nærøyfjorden: 2 lærlingar i prosjektet 2017-2018
- Faglærer utviklar studiet. Rådgjevar følgjer opp lærlingar.
- Samarbeid med Indre Hordaland opplæringskontor

Aust-Lofoten vgs

- 2 klassar på vg1 i service og samferdsel! Eigen reiselivsklasse.
- 1 halv klasse i reiseliv på vg2.
- Lofoten/Troms: 1 lærling i prosjektet 2017-2018
- 25% stilling for utvikling av studiet. Rådgjevar følgjer opp lærlingar.
- Samarbeid med Opplæringskontoret for Nordre Nordland

Høyring – endringar i yrkesfag - FRIST 4. september

Vi deltok på to dagars fagsamling på Lillehammer i mars 2017 med styrsmakter og faglærarar i reiseliv frå 15 fylke. Her fekk vi ein halv seier, departementet tok inn att forslag om å halde fram med fagbrev i reiseliv i høyringsforslaget:

- **Alternativ 1: Oppretthalde fagbrev i reiseliv.**
Ev. nytt innhald/endringar i faget skal takast opp seinare.
- Alternativ 2: Gjere om til reiseliv og språk - tre år med studiekompetanse.

August: Sende inn samla uttale frå alle reiselivslærarane i heile landet. Sende inn uttale i lag med næringslivet!

Framdrift:

1. Utkast søknad forprosjekt hausten 2017.
Intensjonsavtalar, forankring og finansiering hjå skular, fylkeskommunar, regionalt forskingsfond, næringlivet og UNESCO?
2. Forprosjekt: Utvikling kurs/kursmodular for lærarar og elevar,
Lokale fagplanar for elevar og lærlingar.
Nettverk utland.
3. Søknad hovudprosjekt, følgeevaluering, avtalar
samarbeidspartnarar, nettverk og finansiering.
4. Hovudprosjekt. Gjennomføring av kurs for lærarar, elevar og
lærlingar. Følgeevaluering.
(Vidare - utfylling i lag med prosjektpartnarane)

Nøkkelpersonar:

- Hanne Lykkja, reiseliv og lokalsamfunnsutvikling, Naturverkstaden/Nærøyfjorden verdsarvpark
- Rhys Evans, professor nyskaping, HLB
- Guri Vaage Mossige, yrkesfaglærer reiseliv, Voss gymnas
- Randi Ulleland, opplæringskontor Indre Hordaland, har bakgrunn frå reiseliv/internasj.
- Svein Arne Lie, HR-manager, Flåm as
- Laila Juliussen, yrkesfaglærer Aust-Lofoten vgs
- Daniel Sowe, Fiskeriparken, næringshage Vesterålen
- Tom Åsen, Opplæringsktr. Nordre Nordland, reiseliv/internasj.
- Hugo Bjørnstad, rektor Aust-Lofoten vgs, Lofoten
- Unn Fauskanger, rektor Voss gymnas, Nærøyfjordene WHS
- UNESCO – internasjonalt nettverk? <http://whc.unesco.org/en/tourism/>

Utvikle fagbrev reiseliv – sats på yrkesfag!

Hanne Lykkja,
Nærøyfjorden verdsarvpark/
Naturverkstaden Valdres .
Tel 482 72 15,
hanne@naroyfjorden.no

Rhys Evans,
Høgskolen for landbruk
og bygdeutvikling, Jæren.
Tel. 908 27 934,
rhys@hlb.no

Film Voss Secondary Highschool,
West Norwegian Fjords WHS. Sustainable tourism
(Year 1: 2 min. Norwegian and english)
<https://www.facebook.com/139714229808242/videos/252184948561169/>
<https://vimeo.com/225778555/93ce3d2175>

Film YouTube: Aust-Lofoten Secondary Highschool:
Apprentice Sustainable Tourism, Lofoten
(Year 3 and 4: 4,5 min. Norwegian and english)
<https://www.youtube.com/watch?v=GfKn-zimbh0>
<https://vimeo.com/225741658/8fe7194aec>

På reiselivslinja
kan du ta med deg
dine interesser inn
i skulekvardagen

